

Vlaams
Parlement

ingediend op **383** (2014-2015) – Nr. 1
2 juni 2015 (2014-2015)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid
uitgebracht door Bert Maertens en Ingrid Pira

over het evaluatierapport
over de structurele onbestuurbaarheid
van gemeenten

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem.

Vaste leden:

mevrouw Sofie Joosen, de heren Bert Maertens, Marius Meremans, Willy Segers,
mevrouw Nadia Sminate, de heer Peter Wouters;
de heren Bart Dochy, Michel Doomst, Ward Kennes, Koen Van den Heuvel;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Mercedes Van Volcem;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
mevrouw Ingrid Pira.

Plaatsvervangers:

de heer Björn Anseeuw, mevrouw Vera Celis, de heer Jan Hofkens, mevrouw Lies Jans,
de heren Kris Van Dijck, Karim Van Overmeire;
mevrouw Caroline Bastiaens, de heer Jan Durnez, mevrouw Martine Fournier, de heer Joris Poschet;
mevrouw Lydia Peeters, de heer Bart Somers;
de dames Yasmine Kherbache, Ingrid Lieten;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Chris Janssens;
de heer Christian Van Eyken.

INHOUD

1. Toelichting door de heer Guido Decoster, administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur	4
1.1. Historiek en aanpak.....	4
1.2. Doelstelling artikel 47bis	4
1.3. Evaluatie ABB – vaststellingen	5
1.4. Evaluatie ABB – alternatieven	5
1.5. Rol van de gouverneur behouden?.....	7
1.6. Beperkingen in procedure constructieve motie	7
1.7. Concrete procedure	7
2. Gedachtewisseling	7

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid besprak op 26 mei 2015 het evaluatierapport van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) over de structurele onbestuurbaarheid van gemeenten.

1. Toelichting door de heer Guido Decoster, administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur

1.1. Historiek en aanpak

Guido Decoster zegt dat de regeling met betrekking tot de structurele onbestuurbaarheid, vervat in artikel 47bis van het Gemeentedecreet, bij het decreet van 29 juni 2012 in het Gemeentedecreet werd ingevoerd. Intussen zijn er vijf toepassingsgevallen geweest: Turnhout, Putte, Denderleeuw, Borgloon en Tienen.

Op 13 januari 2015 waren er in deze commissie vragen om uitleg over de structurele onbestuurbaarheid van Kurt De Loor en Michel Doomst met gelijklopende tussenkomsten van Marnic De Meulemeester, Bert Maertens en Ingrid Pira. Er bleek een brede consensus uit over de problematische toepassing van artikel 47bis na arresten van de Raad van State daarover. Minister van Binnenlands Bestuur, Liesbeth Homans, heeft het Agentschap Binnenlands Bestuur dan gevraagd een evaluatie te maken. Het evaluatierapport werd op 24 maart 2015 opgeleverd.

Men heeft zoveel mogelijk mensen die de toepassing op het terrein kennen bij de evaluatie betrokken: de vijf provinciegouverneurs, de gemeentesecretarissen via het Expertisecentrum voor Gemeentesecretarissen (ECG) met daarbij de vraag om zeker ook de gemeentesecretarissen in de door onbestuurbaarheid getroffen gemeenten te consulteren, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de academici Herwig Reynaert, Johan Ackaert en Jean Dujardin.

1.2. Doelstelling artikel 47bis

In het project 'interne staatshervorming' dat de vorige Vlaamse Regering onder leiding van toenmalig minister van Binnenlands Bestuur, Geert Bourgeois, opstartte, was een van de doelstellingen het versterken van de lokale democratie en de rol van de gemeenteraad versus het uitvoerend college.

Bij de evaluatie moet men steeds drie bronnen voor ogen houden: de tekst van het decreet zelf en de memorie van toelichting, de toelichting door en de bespreking met de minister in het parlement en de Raad van State als rechtscollege dat uitspraak doet in welbepaalde betwistingen.

Artikel 47bis is in het decreet opgevat als een middel om in welbepaalde omstandigheden tot vervanging van het college te kunnen komen. Het artikel is zodoende bedoeld om de bestuurbaarheid in de gemeenten te herstellen bij instabiliteit van het schepencollege, wanneer het college niet meer kan rekenen op de steun van de meerderheid van de gemeenteraadsleden. In die zin gaat het om een afwijking op het algemeen principe uit het Gemeentedecreet dat het college wordt gekozen voor een mandaat van zes jaar.

Tot aan de introductie van artikel 47bis in het Gemeentedecreet bestond er geen juridische mogelijkheid om in te grijpen bij onbestuurbaarheid van gemeenten. Vandaar dat het bij de interne staatshervorming de bedoeling was om de rol van de raad tegenover het college te versterken. In het verleden loste men een vertrouwensbreuk in de meerderheid of het disfunctioneren van een schepen op

door het afnemen van de bevoegdheden van de schepen, maar met behoud van de titel, de deelname in het college en het salaris.

Artikel 47bis betreft dus een uitzonderingsmaatregel. Het gaat om een getrapte procedure waarbij de raad de onbestuurbaarheid vaststelt en de Vlaamse Regering daarvan in kennis stelt. De Vlaamse Regering belast vervolgens de gouverneur met een bemiddelingsopdracht. Bij mislukking kiest de gemeenteraad een nieuw college en start de procedure voor de vervanging van de burgemeester en (eventueel) de voorzitter van het OCMW (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Werk). Deze procedure kan slechts eenmaal in een bestuursperiode worden ingeroepen en niet meer vanaf twaalf maanden voor de gemeenteraadsverkiezingen.

Tijdens de parlementaire bespreking heeft de toenmalige minister van Binnenlands Bestuur verklaard dat het niet mag gaan om een motie van wantrouwen en dat het een uitzonderingsmaatregel moet zijn. Er moet sprake zijn van een 'jarenlange' blokkering die de gemeenteraad vaststelt en die bovendien structureel van aard is. De Vlaamse Regering komt niet tussen: het is de gemeenteraad die moet vaststellen dat een gemeente structureel onbestuurbaar is.

In de concrete gevallen van betwisting heeft de Raad van State als rechtscollege zijn rechtspraak gebaseerd op de parlementaire voorbereiding. De loutere vaststelling van onbestuurbaarheid door de gemeenteraad volstaat niet. Er is een overtuigende motivering nodig omtrent een daadwerkelijke én structurele onbestuurbaarheid.

1.3. Evaluatie ABB – vaststellingen

De start van de concrete procedures van artikel 47bis in de verschillende gemeenten had altijd te maken met problemen in de meerderheid en de wil om een coalitie te wijzigen. Een tweede vaststelling is dat artikel 47bis niet tot de gewenste resultaten leidde. Enige uitzondering was de eerste case, met name in Turnhout. In Turnhout werd geen beroep ingesteld bij de Raad van State en het doorlopen van de procedure heeft geleid tot het aanstellen van een nieuw college.

Een belangrijke oorzaak van de problemen is dat het begrip 'onbestuurbaarheid' niet in het decreet is gedefinieerd. Het gevolg daarvan is dat de Raad van State zich voor zijn rechtspraak richtte op de parlementaire voorbereiding en zodoende oordeelde dat de loutere vaststelling van onbestuurbaarheid doordat het college niet meer beschikt over een meerderheid, onvoldoende is. Er zijn overtuigende motieven nodig om aan te tonen dat de gemeente effectief onbestuurbaar is. De partijen die een beroep doen op de Raad van State willen/moeten dus bewijzen dat de gemeente onbestuurbaar is en zorgen daar dan ook voor, waardoor een oplossing nog moeilijker wordt. Men organiseert als het ware de onbestuurbaarheid om te bewijzen dat men onbestuurbaar is.

Die interpretatie heeft de toepasbaarheid van het decreet ernstig gehypothecerd. Die interpretatie staat ook op gespannen voet met het uitgangspunt zoals vervat in de memorie van toelichting, namelijk dat wanneer het college niet meer kan rekenen op een meerderheid in de raad het de bevoegdheid is van de raad om de onbestuurbaarheid vast te stellen.

1.4. Evaluatie ABB – alternatieven

Uit de evaluatie van ABB komen vier alternatieven naar voor: het behouden van artikel 47bis, het schrappen van artikel 47bis, het organiseren van tussentijdse

verkiezingen en het invoeren van de constructieve motie van wantrouwen. Onder de bevroegden in het kader van de evaluatie bleek er geen consensus over de aangewezen oplossing.

Wat het behoud van de huidige situatie betreft, is er wel een algemene consensus dat dit geen oplossing is. Artikel 47bis leidt immers niet tot het beoogde resultaat en biedt geen werkbare oplossing bij onstabiliteit. Het advies van ABB is dan ook dat dit geen goede keuze is want artikel 47bis wordt gebruikt (misbruikt) om te bewijzen dat de gemeente onbestuurbaar is. De toepassing blokkeert de gemeentelijke werking en doet de problemen escaleren. Besturen creëren immers onbestuurbaarheid om van partner te kunnen wisselen.

Een tweede alternatief is het schrappen van artikel 47bis en dus terugkeren naar de vroegere situatie. Dit geniet de voorkeur van het ECG en de VVSG. Die verenigingen zijn van oordeel dat artikel 47bis voor een uitvergroten van problemen zorgt. Het uitsmeren van procedures biedt ook geen fraai beeld van de lokale politiek. Vandaar dat zij meer heil zien in het zelfreinigend vermogen, het optreden van het toezicht of het wachten tot de rust terugkeert. Ook gouverneur Reynders heeft zich afgevraagd of er wel een procedure moet zijn.

ABB vindt dit alternatief geen goede keuze. Het alternatief komt niet tegemoet aan het opzet om het goed besturen van een gemeente te herstellen. Ook gouverneur Berx heeft dit in haar advies aan ABB opgemerkt. Uiteindelijk lost een schrapping van artikel 47bis de problemen niet op. De gemeenteraad wordt verplicht de zaken op hun beloop te laten, in de hoop dat de problemen vanzelf zullen verdwijnen. Men gaat dus eigenlijk de problemen uit de weg. In dit geval behoudt een gecontesteerde schepen ook zijn formele positie, salaris en deelname aan het college. Het schrappen van artikel 47bis negeert ook de motieven die aan de basis lagen van de invoering van het artikel, met name de gemeenteraad de mogelijkheid bieden om een oplossing te geven aan ernstige probleemsituaties.

Een derde mogelijkheid werd geopperd door de academici, met name het organiseren van tussentijdse verkiezingen, zonder dat zij dit als hun voorkeur naar voren schoven. ABB vindt ook dit geen goede keuze. Vervroegde verkiezingen bieden geen onmiddellijke oplossing voor het probleem en zijn evenmin een garantie voor een oplossing na de verkiezing. Deze keuze staat ook haaks op het principe van de versterking van de rol van de gemeenteraad tegenover het uitvoerend college. Bovendien is die sanctionering onlogisch: het probleem zit immers bij het college, niet bij de raad. De raadsleden zijn verkozen door de kiezer, wijzen de schepenen aan en dragen de burgemeester voor. Het is onlogisch dat een poging tot vorming van een nieuw college door de bestaande verkozenen onmogelijk wordt gemaakt.

Een vierde alternatief is de introductie van een constructieve motie van wantrouwen. Zoals reeds gesteld is er geen eenstemmigheid over deze keuze bij de bevroegden, maar er bestaat wel consensus dat dit een betere oplossing is dan het huidige artikel 47bis. Voor ABB is dit de piste die men zou moeten bewandelen. In een democratie moet het college blijvend het vertrouwen genieten van de gemeenteraad. Wie vertrouwen geeft, kan dit ook opzeggen. De constructieve motie van wantrouwen sluit ook aan bij de doelstellingen van de interne staatshervorming, met name de positie van de raad versterken en hem meer controle geven over het uitvoerend college. Uiteraard zullen niet alle situaties er mee opgelost kunnen worden, maar het instrument van de constructieve motie geeft de raad toch de sleutel voor een oplossing in handen. Ten gronde is het zo dat een college verkozen is om beslissingen bij meerderheid te nemen. Belangrijk voordeel is ook dat het om een snelle procedure gaat. Het gaat om een rechtsfiguur zonder procedure bij de Raad van State met betrekking

tot de motivering van de onbestuurbaarheid. Dit niet-gedefinieerde begrip verdwijnt immers en wordt vervangen door de constructieve motie. In het Waalse Gewest bestaat overigens een dergelijke procedure en ook het Vlaams Parlement kent de constructieve motie van wantrouwen.

1.5. Rol van de gouverneur behouden?

ABB ziet dit als mogelijkheid, maar zou die rol zeker niet formaliseren. De beste oplossing is altijd om een vertrouwensbreuk te vermijden. Het zoeken naar oplossingen voor probleemsituaties wordt echter gehypothekeerd na een formalisering ervan via agendering op de gemeenteraad en de bespreking op een publiek forum. Om de gouverneur maximale kansen te geven, moet zijn rol informeel zijn, voorafgaand aan de formalisering, discreet en onder de waterlijn. Men moet die rol dus zeker niet in de procedure opnemen. Er is daarnaast ook sprake van onverzoenbare rollen: die van toezichthouder en die van bemiddelaar.

1.6. Beperkingen in procedure constructieve motie

ABB acht het niet aangewezen de mogelijkheid om tot een constructieve motie over te gaan tot één keer in een bestuursperiode te beperken. Er kunnen altijd opnieuw problemen opduiken die mogelijk nog ernstiger zijn dan die van de eerste keer. Dergelijke latere problemen zijn dan niet oplosbaar.

Een beperking zou ook niet stroken met het gelijkheidsbeginsel: het eerste college kan naar huis worden gestuurd terwijl dat bij het tweede niet meer het geval is, wat er ook gebeurt.

ABB meent verder dat een afkoelingsperiode niet aangewezen is. Als men een afkoelingsperiode inbouwt, wordt al een formele eerste stap gezet en een beslissing publiek genomen waardoor de kans op een oplossing klein wordt. De standpunten liggen vast en er dreigt gezichtsverlies.

ABB adviseert wel om het nieuwe college een faire kans te geven. Elk college moet minstens één jaar de tijd krijgen om goed te besturen. Ook is het wijs deze procedure uit de periode van de verkiezingen te houden. ABB stelt voor de procedure niet meer toe te laten na 30 juni van het jaar voor de verkiezingen.

1.7. Concrete procedure

ABB stelt een constructieve motie voor, gekoppeld aan een voordracht van een alternatief college. Het kan gaan om een motie tegen het volledige college of tegen een of meerdere schepenen. Ook wordt voorgesteld de individuele motie tegen de burgemeester mogelijk te maken. Dat zou dan gaan om een verzoek tot de Vlaamse Regering tot ontslag. De voorgedragen burgemeester zou dan automatisch de rol van waarnemend burgemeester opnemen tot aan zijn benoeming. Er is dus geen sprake van een 'cohabitation' in dit voorstel en de nieuwe meerderheid kan dus volop haar bevoegdheden uitoefenen. Aansluitend wordt ook de mogelijke vervanging van de voorzitter van het OCMW voorgesteld.

2. Gedachtewisseling

Minister *Liesbeth Homans* dankt ABB voor het voorbereidende werk en goed onderbouwde advies. Zij waardeert dat de gouverneurs, die een belangrijke rol spelen in de huidige procedure, betrokken werden. Dat men het probleem in Turnhout wist op te lossen door juist niet naar de Raad van State te stappen, maakt duidelijk dat de procedure van artikel 47bis eigenlijk niet werkt. Ze hoopt op een snelle beslissing door de Vlaamse Regering.

Marnic De Meulemeester vindt de huidige formulering van artikel 47bis ontoereikend voor een daadwerkelijke oplossing van lokale conflicten. Die komen echter wel degelijk voor, zodat een eenvoudige afschaffing niet volstaat. Ook hij laat zich lovend uit over het evaluatierapport van het agentschap, dat hopelijk de basis kan vormen voor besluitvorming.

Belangrijk in het advies is dat de constructieve motie van wantrouwen de rol van de gemeenteraad versterkt. De raad stelt een probleem vast en tracht er zo vlug mogelijk een oplossing aan te geven. Langdurige procedures bij de Raad van State worden op die manier vermeden. De individuele motie biedt een oplossing voor de gevallen waarin een individueel collegelid niet langer functioneert. Op dit ogenblik kan men alleen diens bevoegdheden ontnemen maar niet de (destructief werkende) deelname aan het schepencollege of het salaris.

Daarop overloopt de heer De Meulemeester de krachtlijnen van het voorstel van Open Vld, dat sterk aanleunt bij de visie van het rapport. Om te beginnen kan de gemeenteraad bij gewone meerderheid een constructieve motie van wantrouwen stemmen tegen één lid, meerdere leden of het voltallige college. De motie is slechts geldig als de raad meteen (een) opvolger(s) voordraagt volgens de thans bestaande akte(n) van voordracht. De motie kan niet bij hoogdringendheid worden geagendeerd. Er kan geen collectieve motie worden aangenomen binnen het jaar na de installatie van het college en evenmin na 30 juni in het jaar voorafgaand aan het verkiezingsjaar. Als de motie wordt aangenomen zijn de nieuwe schepenen meteen aangesteld en wordt een eventuele nieuwe burgemeester meteen waarnemend burgemeester, in afwachting van zijn definitieve benoeming door de Vlaamse Regering. De OCMW-raad kan nadien een nieuwe voorzitter verkiezen.

De figuur van de individuele of collectieve constructieve motie van wantrouwen bestaat al in ons huidige rechtssysteem, met name in de Waalse gemeenteraden en het Vlaams Parlement, waar wel telkens specifieke drempels zijn ingebouwd. In Wallonië kan het bijvoorbeeld niet in de eerste achttien maanden na de installatie van het college, moet er minstens één jaar verlopen zijn sinds de vorige collectieve motie, kan het evenmin na 30 juni in het jaar voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen, en is er een maximum van twee keer per bestuursperiode van de gemeenteraad.

Open Vld pleit dus voor een aanpassing van artikel 47bis en ziet de andere drie mogelijkheden uit het evaluatierapport niet zitten. De fractie dringt aan op een snelle en adequate oplossing voor de bestaande, aanslepende problemen.

Michel Doomst vindt dat vertrouwen in het lokaal bestuur een sleutelwoord moet zijn in de oplossing. Zijn fractie had al verwacht dat artikel 47bis niet het geschikte middel zou zijn om daaraan tegemoet te komen, wat wordt bevestigd door zowel de gouverneurs als het agentschap. Niet alleen is die procedure te lang, maar vooral het begrip 'onbestuurbaarheid' zelf is onduidelijk en leidt tot spraakverwarring.

Als de lokale besturen versterkt worden en beslissingsmacht krijgen, impliceert dat des te meer dat ze respect moeten hebben voor het gegeven woord en voor de kiezer. CD&V wil problemen onderkennen zonder er nieuwe bij te maken. Er is bezinning nodig, want nieuwe vehikels kunnen misbruikt worden. Wat is precies onbestuurbaarheid? Het probleem is in de praktijk vaak dat men niet zozeer de gemeente maar zichzelf of zijn fractie niet meer in de hand heeft. Het begrip moet nauwer gedefinieerd worden dan nu het geval is.

Verder mag de oplossing niet gesneden worden op maat van concrete situaties van vandaag. Het gaat om het algemeen belang. CD&V is het eens dat artikel

47bis ten grave wordt gedragen maar bepleit dat het alternatief van een wit blad vertrekt. Het uitgangspunt moet zijn dat men zes jaar lang bestuurt en de stem van de kiezer ernstig neemt. CD&V wil praten over oplossingen voor echte onbestuurbaarheid, maar het moet om meer gaan dan een nieuw hemd. Doel is stabiliseren, niet het omgekeerde. Hij besluit dat ook de lokale besturen de deugd der volharding ten volle moeten huldigen.

Ook *Kurt De Loor* dankt het agentschap voor het schitterende werk en is ook heel tevreden dat de minister een evaluatie liet uitvoeren. Dat er een probleem is, is voor hem duidelijk. Over de falende procedure van artikel 47bis is men het eens, evenals over de wenselijkheid van een snelle oplossing, maar blijkbaar is de meerderheid het niet eens over de remedie. Wordt ook de Vlaamse meerderheid onbestuurbaar? De heer De Loor kijkt alvast uit naar de oplossing die zij zal voorstellen en hoopt dat de remedie niet erger zal zijn dan de kwaal.

De fractie van *Ingrid Pira* geeft de minister alle steun en dankt het agentschap voor de goed onderbouwde en bijzonder snel geleverde nota. Zij is het, anders dan haar collega Doomst, eens met alle facetten van wat wordt voorgesteld. Ook de gemeenteraadsleden van de betrokken gemeenten willen een snelle oplossing en zij hoopt dat de regering daar werk van maakt.

Bert Maertens vindt het goed dat de bestaande poging tot oplossing geëvalueerd werd. Nu blijkt dat niemand, noch de gouverneurs, noch de experts, heil ziet in de voortzetting van de regeling voorzien in artikel 47bis. Er is dus 'onverwijld' een nieuwe oplossing nodig. Hiervoor gaat men beter uit van de feiten dan van een wit blad. Hoe sluitend kan de nadere definiëring van de notie 'onbestuurbaarheid' zijn? Er zal altijd interpretatieruimte blijven. Dit is niet de te volgen weg.

Wel is het zo dat elk bestuur de ambitie moet hebben de volledige zes jaar voort te doen, maar soms blijkt dat menselijk, praktisch, emotioneel of politiek onhaalbaar. Het enige wat men momenteel kan doen zonder de regeling van artikel 47bis, is een schepen zijn bevoegdheden ontnemen. Hij blijft dan evenwel deel uitmaken van het college en wordt gewoon doorbetaald. Politiek wordt hij wel doodgemaakt. Naar die situatie wil de spreker niet terug. De constructieve motie vindt hij een heel duidelijk en sterk alternatief. Positief is dat men onmiddellijk een alternatief moet voorstellen en men binnen een meerderheid blijft werken. N-VA geeft er dan ook de voorkeur aan op die piste voort te werken.

Sommige besturen beschikken over een krappe meerderheid en daarom moet men erover waken overlopers niet te belonen. Dat is ook al ingebouwd in het huidige Gemeentedecreet, waarin een schepen over een meerderheid binnen zijn eigen lijst moet beschikken. Vindt het agentschap dat men daar nog verder moet in gaan? Zijn er wijzigingen nodig aan het decreet voor wat de aanwijzing van de voorzitter van de gemeenteraad betreft? Het lid geeft het voorbeeld van een nieuwe meerderheid, waarvan de voorzitter geen lid is, terwijl dat wel het geval was in de vorige. Verder bepleit hij om na te denken over de aanpak van de praktijk dat een burgemeester of schepen, die na twee of drie jaar zou vervangen worden, langer aanblijft dankzij een individuele constructieve motie.

Koen Van den Heuvel bedankt het agentschap voor de mooie weergave van de verschillende standpunten. Het probleem is volgens hem niet eenvoudig op te lossen. Uitgangspunt moet het behoud van de hoge geloofwaardigheid van de lokale besturen zijn. De meeste gemeenten hebben geen kibbelcollege maar geven blijk van grote stabiliteit. Zij gaan een pact aan voor zes jaar en voeren dat met visie uit. Slechts voor enkele gemeenten is een oplossing nodig, maar CD&V vroeg zich al in de vorige legislatuur af of artikel 47bis als remedie niet

erger was dan de kwaal. Uiteindelijk heeft men moeten vaststellen dat dit wel degelijk zo is, wat door het rapport van ABB wordt bevestigd. Volgens de VVSG was de vroegere regeling nog beter en dat is inderdaad een mogelijke conclusie. Over een alternatief bestaat geen consensus, wel over de onwenselijkheid van het langdurig bestendigen van artikel 47bis. De spreker waarschuwt om niet dezelfde fout te herhalen als enkele jaren geleden door opnieuw een remedie te vinden die schadelijker is dan de kwaal.

De kwaal is instabiliteit in de lokale besturen en die moet inderdaad bestreden worden. Dat overlopers het tempo bepalen of mensen hun mandaat verlengen en hun afspraken niet nakomen, moet men vermijden. CD&V pleit ervoor om goed na te denken in plaats van te geloven in een al te eenvoudige oplossing voor alle problemen zoals de motie van wantrouwen. Dat instrument gaat de instabiliteit juist aanmoedigen. De spreker kan niet instemmen met de voorstelling alsof de constructieve motie van wantrouwen de enige of beste oplossing is. De vergelijking met het Vlaamse niveau noemt hij vals, want die meerderheden zijn tegenwoordig veel groter dan op lokaal niveau, waar zij vaak beperkt zijn tot één of twee personen, waardoor het risico op instabiliteit veel groter is. Men mag coalitiewissels zeker niet vergemakkelijken.

Al bij al was de vroegere situatie in vergelijking met de huidige nog niet zo slecht. Een andere optie, voorgesteld door de professoren, zijn tussentijdse verkiezingen. Volgens het rapport bieden die geen oplossing. Daar is Poetin het wellicht mee eens. De spreker vindt de formulering dat verkiezingen niet tot een oplossing leiden op zijn minst ongelukkig, want zij miskent de democratie. Tussentijdse verkiezingen moet men zeker niet aanmoedigen, maar instabiliteit in colleges is een uitzondering. De bestrijding ervan mag geen instrument worden voor overlopers of mensen die hun mandaat willen verlengen tegen de wil van hun partij in. Voor CD&V vormen tussentijdse verkiezingen een uitweg die men niet onmiddellijk van tafel mag vegen, maar integendeel grondig moet onderzoeken. Ook voor problemen met individuele schepenen zijn er oplossingen mogelijk zonder de constructieve motie van wantrouwen voor het hele college in te roepen.

De spreker vat samen dat zijn fractie de huidige situatie absoluut niet wil bevriezen, maar andere sporen zoals tussentijdse verkiezingen wil laten onderzoeken.

Voor *Bert Maertens* is de kern van het probleem dat men te maken heeft met een feitelijk onbestuurbare gemeente, waarin het college niet meer overeenkomt, er geen meerderheid meer is, een of meerdere schepenen aan de kant geschoven zijn, waardoor er geen beleid meer mogelijk is. De gemeente staat dan stil, wordt niet meer adequaat bestuurd. Daar niets aan doen, staat gelijk met achteruitgaan, terwijl besturen juist vooruitgaan moet zijn. Alles op zijn beloop laten is voor de spreker geen optie. Hij wijst erop dat de nieuwe meerderheid na een constructieve motie democratisch perfect legitiem is. Nieuwe verkiezingen bieden meer nadelen dan voordelen. Het gaat om de burgers, niet om de politici.

Bart Dochy denkt dat iedereen het eens is dat er een oplossing moet komen voor echt onbestuurbare gemeenten, maar artikel 47bis wordt ook gebruikt om van coalitie te wisselen. Als men de sleutel vindt om dat te voorkomen, heeft men de oplossing. Niemand wil een systeem dat spelletjes toelaat waarbij een banale ruzie in het schepencollege aanleiding kan geven tot coalitiewissels. Het organiseren van tussentijdse verkiezingen is een drempel om dat te vermijden. In een gemeente als Menen, die in de vorige legislatuur zogenaamd onbestuurbaar was, werd wel degelijk beleid gevoerd, soms met wisselmeerderheden, waarbij de gemeenteraad zijn democratische rol speelde. Er is daar uiteindelijk zes jaar bestuurd, soms wel met horten en stoten.

Ingrid Pira reageert op het pleidooi voor tussentijdse verkiezingen. Zij verwijst naar de opmerking van het agentschap dat het geen zin heeft om de raad naar huis te sturen omdat het college problemen heeft. Nieuwe verkiezingen zijn dan ook onbegrijpelijk. CD&V had het over vertrouwen als uitgangspunt, maar als de heer Van den Heuvel zo bang is van de motie, dan is hij juist degene die uitgaat van wantrouwen. Dat hij het voorstel te snel en te eenvoudig noemt, is in strijd met de lof die het agentschap kreeg voor zijn met consultaties onderbouwde advies. Het lid ziet geen lijn in het betoog van de heer Van den Heuvel, tenzij de angst om hier of daar uit de boot te vallen. Volgens haar is de echte kwaal dat sommigen de kop in het zand steken terwijl een hele bevolking jarenlang in een houdgreep zit. De constructieve motie gaat daar tegenin. Zij hoopt dat de meerderheid gauw een overeenkomst bereikt.

Liesbeth Homans treedt die laatste opmerking bij.

Kurt De Loor nodigt de minister uit ook haar persoonlijke mening te geven, want op de agenda staat tenslotte een gedachtewisseling mét de minister. Gelooft ze nog dat de Vlaamse Regering na deze kibbelronde in staat is om tot een voorstel te komen? Dat zou betreurenswaardig zijn. De inwoners van de betrokken gemeenten hebben recht op een oplossing. Niets doen is het slechtst denkbare, daar is iedereen het over eens. Er is een probleemstelling en een evaluatie. Waar wacht men nog op? De spreker pleit voor een deadline zodat de lokale besturen niet op hun honger moeten blijven zitten.

Voor *Guido Decoster* is het aan het parlement om conclusies te trekken. ABB heeft bij zijn evaluatie vastgesteld dat er over de oplossing geen algemene consensus bestaat, wat een oplossing niet gemakkelijk maakt. Maar ook voor het agentschap is het voortbestaan van de huidige situatie geen goede keuze. Wat de mogelijke bemiddeling van de gouverneur betreft, herhaalt hij dat stabiliteit in het bestuur natuurlijk het beste is. Daarom wordt voorgesteld de gouverneur vroeg genoeg een rol te laten spelen door mensen discreet samen te brengen vooraleer de zaak escaleert, maar die rol niet te formaliseren in de procedure.

Er werd ook vastgesteld dat het begrip 'onbestuurbaarheid' vrijwel ondefinieerbaar is. Bij de totstandkoming van het decreet werden onder meer situaties geopperd als gedurende een lange tijd geen budget of een meerjarenplanning kunnen opmaken. Als men dan van coalitiepartner wil veranderen, dreigt het gevaar dat men zo een situatie zonder budget in de hand gaat werken. Wie van partner wil wisselen, dreigt een situatie te creëren die overeenkomt met de definitie van de decreetgever. Daarom werd geoordeeld om centraal geen definitie van onbestuurbaarheid op te maken. Overlopen mag zeker niet beloond worden, maar de procedure kan waarborgen bevatten om dat te vermijden.

Bij de aanwijzing van de voorzitter van de gemeenteraad heeft het agentschap niet stilgestaan, omdat artikel 47bis daar niet op slaat en dit dus buiten de evaluatie viel. Er zijn zeker technische oplossingen voor te geven. De spreker legt nog uit dat een motie niets verandert aan een burgemeesterswissel na bijvoorbeeld drie jaar zoals voorzien in de oorspronkelijk akte.

Mercedes VAN VOLCEM,
voorzitter

Bert MAERTENS
Ingrid PIRA,
verslaggevers